

לולו ואני בקושי דיברנו. השיער שלה היה תוכחה אלימה. למרות מיטב מאמציה של הספורית, הוא עדיין היה קצר וקצת עקום, והעכיר את מצב רוחי.

בסוף ינואר שוחררה קתרין מכית החולים. בהתחלה היא היתה כה שברירית עד שהתקשתה לעלות במדרגות. כיוון שעדיין היתה רגישה לזיהומים, היא לא הורשתה ללכת למסעדות, לחנויות מכולת או לקולנוע בלי מסכת מגן. כולנו החזקנו אצבעות והתפללנו שהם החדש שלה לא יתקוף את גופה. כעוד כמה חודשים היינו צפויים לדעת אם היא תסבול מסוג הסיבוכ הגרוע ביותר - רחייית השתל - שעלול להביא למותה.

ככל שחלפו השבועות ויום הבתי-מצווה התקרב, לולו ואני הסתכנו במאבק מתגבר וחולך. כמו עם סופיה, חוגנו מהמקובל וערכנו את המסיבה אצלנו בבית. ג'ד טיפל בהתחייבויות העיקריות, אבל אני נידרדתי לה כל הזמן שעליה ללמוד את ההפטרה שלה - הייתי אמא סינית גם כשהיה מדובר בעברית. כמו תמיד, המריבות המרות ביותר ניטשו בעניין הכינוי. "לא שמעת אותי? אמרתי שתעלי למעלה ותתאמני על 'מנגינה עברית' עכשיו!" שאגתי בורדאי אלף פעם. "זאת צירה לא קשה, אז אם לא תנגני אותה באופן מרגש במיוחד זה יהיה כישלון." "את רוצה להיות בינונית?" הייתי צועקת בפעמים אחרות. "זה מה שאת רוצה?"

לולו תמיד החזירה לי בלהט. "לא כל בת-מצווה צריכה להיות מיוחדת, אני לא רוצה להתאמן," היא היתה מטיחלה בי. או: "אני לא מנגנת בבת-מצווה שלי! ואת לא יכולה לשנות את דעתי." או: "אני שונאת כינור. אני רוצה להפסיק!" רמת הדיצ'בלים בביתנו עברה כל גבול. עד לבוקר הבת-מצווה, לא ידעתי אם לולו תנגן את 'מנגינה עברית' או לא, אף על פי שזה הופיע בהזמנת שג'ד הרפיס.

לולו עשתה את זה. היא עמדה במשימה. היא קראה בתורה ואמרה את ההפטרה בכיטחון, וכשהיא ניגנה את 'מנגינה עברית' - החדר נמלא צלילים יפים ומהפנטים כל כך עד שהאורחים כנו - היה ברור לכולם שזה בא ממקום עמוק בתוכה.

'מנגינה עברית'

השנה החדשה - 2009, לא התחילה בחגיגות יתרה בשבילנו. חזרתי מבוסטון מותשים. היינו צריכים להתאמן מאוד כדי להביא את שמחת החג לג'ק ולא לה בעוד אדם שוכבת במחלקה לטיפול נמרץ בהשתלות מוח-עצם. נוכחותם של הוריי גרמה לי ייסורים גדולים עוד יותר. אמי התעקשה לענות את עצמה בשאלות למה, למה, למה קתרין לקוחה בלויקמיה. התפרצתי עליה באכזריות כמה פעמים, ואחר כך הוגשתי נורא. אבי חזר ושאל אותי את אותן שאלות רפואיות שוב ושוב, שאני הפניתי אל ג'ד, שהסכיד בסכלנות את המכאניקה של תהליך ההשתלות. כולנו פחדנו ממה שהשנה החדשה עשויה להביא איתה.

כשחזרנו לניו-הייבן, מצאנו את ביתנו חשוך וקפוא. בעקבות סופת שלג פראית במיוחד עם שיאים בעוצמת הרוחות, כמה מהחלונות נשברו. היתה גם הפסקת חשמל, שהותירה אותנו בלי הסקה לזמן מה. ג'ד ואני עמדנו לפני סמסטר חדש, וקורסים שצריך להתכונן אליהם. והגורע מכול, הכינוי היה אתגר מטיל אימה באופק - שלושה קונצטים חיכו ללולו, וגם חגיגת הבת-מצווה שלה. חוזרים לחפירות, השכתי במרידות.

בקבלת הפנים אחר כך ראיתי את פניה של לולו זוהרות כשביידיה אח האורחים. "תשמעי, לולו, את, כאילו, ממש מפחידה על הכינוי, אני מתכוונת כאילו ממש מדהימה." שמעתי את אחת מחברותיה אומרת לה.

"היא משהו יוצא מן הכלל," התפעלה אחת מחברותיי שהיא זמרת "היא התברכה בכישרון בלי ספק, משהו שאף אחד לא יכול ללמוד." כשסיפרתי לה כמה קשה לי לאלץ אותה להתאמן, חברתי אמרה, "אסור לך לתת לה להפסיק. היא תצטער על זה כל חייה."

כך היה תמיד כשלולו ניגנה בכינור. המאזינים נשבו בקסם גינתה, ודומה שגם היא נשבתה בקסם המוזיקה. זה מה שהיה כה מבייל ומוציא מהדעת כשרכנו והיא חזרה ושענה שהיא שונאת את הכינור.

"כל הכבוד, איימי. מי יודע מה אני יכולתי להיות אם את היית אמו שלי," התלוצצה חברתנו קארין, רקדנית לשעבר. "יכולתי להיות גדולה."

"לא, לא, קארין, לא הייתי מאחלת את עצמי לאף אחד," אמרתי וניענעתי בראשי. "היו המון צעקות וצרחות בבית הזה. אפילו חשבתי שלולו לא תנגן היום. לומר את האמת, זה היה טראומטי."

"אבל נתת לבנות שלך כל כך הרבה," התעקשה קארין. "לימדתי אותן להכיר ביכולות שלהן, לימדת אותן להעריך מצוינות. זה משהו שיישאר להן לכל החיים."

"אולי," אמרתי בפקפוק. "אני עצמי כבר לא כל כך בטוחה." המסיבה היתה מוצלחת, וכולם נהנו. שמחנו במיוחד שקתרין ובני משפחתה באו למסיבה. בחמשת החודשים הראשונים לאחר השחרור מבית החולים, קתרין שבה אטיאט לאיתנה, אם כי המערכת החיסונית שלה עדיין היתה חלשה, ואני נחרדתי בכל פעם שמישהו השתעל. קתרין נראתה רזה אבל יפה ועטורת ניצחון כשהחזיקה בורצועותיה את אלה.

כלילה הזוא, לאחר שכל האורחים הלכו ואנחנו ניקנו את הבית ער

כמה שאפשר, שכבתי במיטה ושאלתי את עצמי אם לולו תבוא ותחבק אותי כמו שעשתה אחרי 'החמור הלכן הקטן'. הלף זמן רב. אבל היא לא באה, ובמקום זאת אני הלכתי אל חדרה.

"את לא שמחה שהכרתי אותך לנגן את 'מנגינה עבדית'?" שאלתי אותה.

לולו נראתה מרוצה, אבל לא הביעה חמימות מיוחדת כלפיי. "כן, אמא," אמרה. "את יכולה לזקוף לזכותך את הקרדיט."

"בסדר, אני אעשה את זה," אמרתי וניסיתי לצחוק. ואז אמרתי לה שאני גאה בה ושהיא מבריקה. לולו חייכה והיתה אדיבה. אבל היא נראתה קצרת רוח, כאילו ציפתה שאלך כבר, ומשהו בעיניה אמר לי שימיי ספורים.

שער הכניסה לבין קתדרלת וסילי הקדוש עם כיפות הבעל בקצה השני. חסר כאן השיק או הקסם של הכיכרות באיטליה, חשבתי לעצמי. זו ניכר שנועדה להפחיד, ודימיתי בעיני רוחי כיתות יורים וגודים של משמרות סטליניסטיים.

לולו וסופיה הקניטו זו את זו בלי הרף, מה שעיצבן אותי. למעשה, מה שבאמת הרגיו אותי היה לגלות שהן כבר בחורות גדולות - מתבגרות בגודל שלי (במקרה של סופיה, גבוהה ממני בשבעה סנטימטרים), ולא ילדות קטנות וחמודות. "זה עובר כל כך מהר," אמרו לי תמיד בעצב חברות מבוגרות יותר. "לפני שתשימי לב, הילדות שלך יודלו ויעזבו, ואת תהיי זקנה גם אם תרגישי בדיוק כמו שהרגשת כשהיית צעירה." מעולם לא האמנתי לחברותיי כשהן אמרו זאת, מפני שהן נראו לי באמת זקנות. כשהתאמצתי לסחוט עוד ועוד מכל רגע בכל יום, אולי דימיתי שאני קונה לעצמי עוד זמן. ההיגיון המתמטי אומר שאנשים שישנים פחות חיים יותר.

"שם נמצא הקבר של לנין מאחורי החומה הלבנה הארוכה," אמר ג'ד לבנות. "הגופה שלו הנוטה ומוצגת לראווה. אנחנו יכולים ללכת לראות אותה מחר." ואז ג'ד נתן לבנות שיעור קצר בהיסטוריה רוסית ובפוליטיקה של המלחמה הקרה.

אחרי ששוטטנו קצת בשטח - נתקלנו להפתעתנו במעט אמריקאים ובהרבה יותר סינים, שנראו אדישים לחלוטין כלפינו - התיישבנו בבית קפה תחת כיפת השמיים. בית הקפה היה צמוד לקניון הגרול'גוס', השוכן בבניין מפואר, עתיד ארקאדות, שנבנה במאה התשע-עשרה, ומשתרע במעט על כל הצד המזרחי של הכיכר האדומה. החלטנו להזמין בליני וקוויאר, פתיחה יאה לערב הראשון שלנו במוסקבה, כך חשבנו ג'ד ואני. אבל כשהגיע הקוויאר - שלושים דולר תמורת רוזמית ועידה - לולו אמרה, "איכס, מגעיל," ולא הסכימה לטעום. "סופיה, אל תיקחי כל כך הרבה, תשאירי קצת גם לאחרים," גערתה בה, ואז פניתי לבתי השנייה. "לולו, את נשמעת כמו ברברית חסרת

הכיכר האדומה

יומיים אחרי הבת-מצווה של לולו טסנו לרוסיה. חלמתי על החושים הזאת זמן רב. הורי ריכרו בהתלהבות על סנט פטרבורג כשהייתי ילדה, וג'ד ואני רצינו לקחת את הילדות למקום שאנחנו עצמנו טרם ביקרנו בו. היינו זקוקים לחופשה. קתרין עברה זה עתה את השלב המסופן ביותר במאבק בין היקלטות ההשתלה לבין דחייתה. עברו עלינו עשרה חודשים כלי יום מנוחה אחר. התהנה הראשונה שלנו היתה מוסקבה. ג'ד מצא מלון נוח בלב העיר ממש. אחרי מנוחה קצרה יצאנו החוצה לטעימה ראשונה של רוסיה.

ניסיתי להיות שוכבה ונינוחה, מצב הרוח שהבנות שלי אוהבות אצלי, ולהימנע בכל יכולתי מהשמעת הערות הביקורת הרגילות על לבושן או על מספר הפעמים שהן אמרו "כאילו". אבל מזל רע ליווה אותנו ביום ההוא. עמדנו יותר משעה בשני תורים שונים כדי להמיר כסף במקום שקוויאר לעצמו בנק, ואחר כך התברר לנו שהמוזיאון שרצינו לבקר בו כבר סגור. החלטנו ללכת לכיכר האדומה, שהיתה במרחק הליכה מהמלון שלנו. גודלה של הכיכר היה מהמם. שלושה מגרשי כדורגל יכולו להיכנס בין

תרבות. נסי את הקוויאר. את יכולה לשים עליו המון שמנת. "
 "זה עוד יותר גרוע," אמרה לולו, בהעוויית חלחלה. "ואל תקראי לי
 בכריתית."

"אל תהרסי את החופשה לכולם, לולו."

"את זאת שהורסת אותה."

רחפתי את הקוויאר לעבר לולו. ציוריתי עליה לטעום ביצה אחת
 ביצה זעירה אחת ויחידה.

"למה?" שאלה לולו בהתרסה. "למה זה אכפת לך כל כך? את לא
 יכולה להכריח אותי לאכול משהו."

הרגשתי את כעסי גואה בתוכי. האם אין ביכולתי לאיץ את לילי
 לעשות אפילו דבר זעיר אחד? "את מתנהגת כמו פרחחית צעירה. נסי
 ביצה אחת עכשיו."

"אני לא רוצה," אמרה לולו.

"תעשי את זה עכשיו, לולו."
 "לא."

"אימי," התחיל ג'ד בדיפלומטיות, "כולנו עייפים. למה לא—"

קטעתי אותו ואמרתי, "את יודעת כמה עצב ובושה היית גורמת
 להורים שלי אם הם היו רואים אותך, לולו, ממרה את פי לעיני כולם?
 עם המבט הזה על הפרצוף שלך? את פוגעת רק בעצמך. את ברוסיה,
 ואת מסרבת לטעום קוויאר! את כמו הבכרים. וכמקרה שחשבת שאות
 מורדת גדולה, דעי שאת רציגה לגמרי. אין דבר אופייני יותר, צפוי
 יותר, שכ"ח ונחות יותר, מנערה אמריקאית שלא מנסה דברים חדשים.
 את משעממת, לולו - משעממת."

"תשתקי," אמרה לולו בכעס.

"שלא תעזי להגיד לי תשתקי. אני אמא שלך." אמרתי את זה בלחישות
 חדה, אבל כמה מהסוערים בכל זאת שלחו אלינו מבט. "תפסיקי לעשות
 את עצמך קשוחה כדי להרשים את סופיה."

"אני שונאת אותך! שונאת אותך." דברים אלה, מפיה של לולו, לא

ונאמר בלחישות. זאת הייתה צעקה במלוא הגרון. עכשיו כל בית הקפה
 נעץ בנו עיניים.

"את לא אוהבת אותי," השיחה לולו. "את חושבת שאת אוהבת, אבל
 את לא. את רק גורמת לי להרגיש רע עם עצמי בכל שנייה. הרסת לי
 את החיים. אני לא יכולה לסבול להיות על ירך. זה מה שאת רוצה?"

פקעת עלתה בגרוני. לולו ראתה את זה, אבל המשיכה בשלה. "את
 אמא איזמה. את אנכית. לא אכפת לך מאף אחד חוץ מעצמך. מה -
 את לא מאמינה כמה אני כפויט טובה? אחרי כל מה שעשית בשבילי?
 כל מה שאת אומרת שאת עושה בשבילי הוא בעצם בשבילך."

היא בדיוק כמוני, חשבת, אכזרית בצורה כפיייתית. "את בת איזמה,"
 אמרתי בקול רם.

"אני יודעת - אני לא מה שאת רוצה - אני לא סינית! אני לא רוצה
 להיות סינית. למה את לא יכולה להכניס לך את זה לראש? אני שונאת
 את הכינור. אני שונאת את החיים שלי. אני שונאת אותך, ואני שונאת
 את המשפחה הזאת. אני הולכת לקחת את הכוס הזאת ולגנב אותה!"
 "בבקשה," התגירתי בה.

לולו חטפה כוס מהשולחן והטילה אותה על הרצפה. מים ושברים
 התעופפו, וכמה מהיושבים בקפה עצרו את נשימתם. הרגשתי את כל
 העיניים נעוצות בנו, חיזיון גרוטסקי.

עשיתי קרייידה מזלזול בהורים מערביים שאינם מסוגלים לשלוט
 בילדיהם. עכשיו הייתה לי בת מזלזלת, גסה, אלימה וסוררת יותר מכולם.
 לולו רעדה בתמת זעם, ובעיניה היו דמעות. "אני אנפץ עוד אם לא
 העזבי אותי במנוחה," צעקה.

קמתי וברחתי. רצתי מהר שיכולתי, בלי לדעת לאן מועדות פניי,
 אישה משוגעת בת ארבעים ושש רצה בסנדלים ובוכה. הלפתי בריצה
 על פני המאוזוליאום של לנין ועל פני כמה שומרים עם רובים שאולי
 חשבו לירות בי.

ואז עצרתי. הגעתי לקצה הכיכר האדומה. לא היה לאן ללכת.

טאנג הנצחיו אותו בשיריהם ופיארו אותו ככלי הנגינה של החכמים. יותר מכול, הכינור סימל שליטה. שליטה על דעיכת הדורות. על סדר הילודה. על הגודל שלך. למה שנכדיו של המהגר ינגנו רק בגיטרה או בתופים? למה לצפות שהבנים השניים יהיו פחות צייתנים, פחות מוצלחים בלימודים ו"יותר חברותיים" מאחיהם הבכורים? בקיצור, הכינור סימל בעיניי את הצלחתו של מודל ההורות הסינית.

בשביל לולו, הוא היה התגלמות הדיכוי. ובעודי פוסעת לאיטי בחזרה על פני הכיכר האדומה הבתני שהכינור התחיל לסמל דיכוי גם בשבילי. רק המחשבה על נרתיק הכינור של לולו המונח בבית על יד דלת הכניסה - ברגע האחרון החלטנו להשאיר אותו מאחור, בפעם הראשונה אי-פעם - הזכירה לי את השעות האינסופיות ואת שנות העמל, המריכות, עוגמת הנפש והאומללות שידענו. בשביל מה? כמו כן הבנתי שאני מפחדת בכל ליבי מפני מה שצפוי לנו.

עלה בדעתי שכן בודאי חושכים הורים מערביים ולכן לעיתים כה קרובות הם מניחים לילדיהם לוותר על לימודי הנגינה שלהם. למה לענות את עצמך ואת ילדייך? מה הטעם? אם הילדה שלך לא אוהבת משוחזר - שונאת אותו - איזו תועלת תצמח אם תכריחי אותה לעשות זאת? ידעתי. כאמא סינית שלעולם לא אוכל להיכנע לצורת מחשבה כזו.

חזרתי והצטרפתי למשפחתי בבית הקפה. המלצרים והסועדים האחרים הסבו את עיניהם.

"לולו", אמרתי. "ניצחת. זה נגמר. אנחנו מותרים על הכינור."

32

הסמל

למשפחות רבות יש סמלים: אגם בכפר, מרליה של סבא, ארוחת שבת אצלנו בבית, הכינור נהפך לסמל.

בשבילי, הוא סימל מצוינות, עידון ועומק - ההפך מקניזים, משליטי פרסומת לקוקה קולה, מבגדי נוער ומצרכנות גסה. שלא כמו האזנה לאיפור, הנגינה בכינור קשה ותובעת ריכות, דייקנות ופרשנות. אפילו פיזית, כל מה שקשור בכינור - העץ הממודק, השביל המגולף, שער"ה הסוס, הגשר הערץ - הוא אנין, מעודן ושברירי.

בשבילי, הכינור סימל כבוד להיררכיה, לנורמות ולמומחיות. כבוד לאלה שיודעים טוב יותר ויכולים ללמד. לאלה שיכולים לנגן טוב יותר ויכולים לתת השראה ולהורים.

הוא מסמל גם היסטוריה. הסינים מעולם לא הגיעו לשיאי המוזיקה הקלאסית המערבית - אין מקבילה סינית לסימפוניה התשיעית של בטהובן - אבל מוזיקה מסורתית גבוהה שזורה עמוק בתרבות הסינית. הקיץ בן שבעת המיתרים, המוזהה לעיתים קרובות עם קונפוציוס, קיים לפחות אלפיים וחמש מאות שנה. המשוררים הגדולים בני שושלת